

De (on)geldigheid van met het Didam-arrest strijdige overeenkomsten

Deze bijdrage verscheen als annotatie in BR 2023/47 bij [Arrest Hof Arnhem-Leeuwarden van 04-04-2023, ECLI:NL:GHARL:2023:2796](#).

Auteur: S. Elbertsen & E.W.J. de Groot

Inleiding

Een van de meest gestelde vragen naar aanleiding van het *Didam*-arrest is: wat is het gevolg voor overeenkomsten die in strijd zijn met het *Didam*-arrest? Of beter gezegd, die tot stand zijn gekomen op een wijze die in strijd is met de normen zoals beschreven in het *Didam*-arrest? Voor het gemak zullen wij in deze annotatie – in navolging van Bartels – spreken van ‘*Didam*-strijdige’ overeenkomsten. In de literatuur gingen sommige auteurs – waaronder wij zelf – uit van nietigheid. Anderen kwamen echter tot de conclusie dat sprake was van vernietigbaarheid of zelfs geldigheid. Bartels weidde een artikel aan deze concrete vraag en concludeerde (opnieuw) tot mogelijke nietigheid van de overeenkomst. De hier gepubliceerde uitspraken illustreren dat het antwoord op de vraag niet vanzelfsprekend is. Volgens de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland (*BR 2023/45*) moet sprake zijn van nietigheid, terwijl het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden concludeert dat het gaat om vernietigbaarheid. En beiden baseren zij hun oordeel op artikel 3:40 lid 2 BW. In deze annotatie gaan wij in op de afzonderlijke benaderingen van de voorzieningenrechter (*BR 2023/45*) en het gerechtshof. Vervolgens staan wij stil bij de vraag of de uitkomst – nietig of vernietigbaar – iets uitmaakt voor de praktijk.

Toepassing van artikel 3:40 lid 2 BW

Zowel de voorzieningenrechter als het gerechtshof zoeken het antwoord op de vraag wat het gevolg is voor *Didam*-strijdige overeenkomsten in artikel 3:40 lid 2 BW. Hierin is bepaald dat strijd met een dwingende wetsbepaling leidt tot nietigheid of vernietigbaarheid van de rechtshandeling. Voordat wij ingaan op de vraag of het nu nietigheid of vernietigbaarheid moet zijn, staan wij stil bij de toepasbaarheid van deze bepaling.

Artikel 3:40 lid 2 BW is van toepassing indien er sprake is van strijd met een dwingende wetsbepaling. Volgens de voorzieningenrechter en het gerechtshof is daarvan sprake, omdat *Didam*-strijdige overeenkomsten in strijd zijn met artikel 3:14 BW. Daarin is bepaald dat iemand die een bevoegdheid krachtens burgerlijk recht toekomt, deze bevoegdheid niet mag uitoefenen in strijd met geschreven of ongeschreven regels van publiekrecht. Aangezien de normen uit het *Didam*-arrest gebaseerd zijn op het gelijkheidsbeginsel, handelt een overheidslichaam in strijd met het gelijkheidsbeginsel indien zij deze normen niet naleeft. Dit zou dan – aldus de voorzieningenrechter en het gerechtshof – weer strijd met artikel 3:14 BW opleveren, en zodoende tot toepasselijkheid van artikel 3:40, lid 2 BW leiden. Wij hebben moeite met deze benadering. Hoewel het op zichzelf juist is dat artikel 3:14 BW een ‘dwingende wetsbepaling’ is, laat dit onverlet dat het hier materieel gezien ‘slechts’ om een schakelbepaling gaat. Artikel 3:14 BW bevat geen zelfstandige normstelling, maar verklaart normen van geschreven en ongeschreven publiekrecht – ongeacht de wat de achtergrond en strekking is van deze normen – ook van toepassing op de uitoefening van privaatrechtelijke bevoegdheden. In geval van een *Didam*-strijdige overeenkomst is dus primair sprake van strijd met het gelijkheidsbeginsel en niet zozeer met artikel 3:14 BW.

Ook Bartels meent dat artikel 3:40 lid 2 BW niet van toepassing is. Volgens hem is artikel 3:14 BW te onbepaald om dienst te kunnen doen als wetsbepaling die zich uitlaat over de geoorlooftheid van het verrichten van een rechtshandeling. Wij sluiten ons hierbij aan. Hoewel artikel 3:14 BW vaak dienst doet als basis voor de toepassing van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur op privaatrechtelijk handelen van overheidslichamen, heeft de bepaling inderdaad een veel breder bereik. Uit de totstandkomingsgeschiedenis van de bepaling blijkt dat deze niet alleen relevant kan zijn voor overheidslichamen, maar ook voor particulieren. Zo werd als voorbeeld gewezen op een dijk eigenaar die te dulden had dat het waterschap werkzaamheden uitvoerde tot instandhouding van de dijk. In dat geval zou deze dijk eigenaar zijn eigendomsrecht niet mogen uitoefenen in strijd met die (ongeschreven) publieke last.

Opvallend is dat noch de voorzieningenrechter, noch het gerechtshof uitdrukkelijk ingaat op de vraag waarom niet het eerste lid, maar het tweede lid van artikel 3:40 BW van toepassing is. Zeker voor de voorzieningenrechter was daar aanleiding toe. De gemeente Rhenen beriep zich namelijk op een arrest van het gerechtshof Den Haag uit 2013. Daarin oordeelde het gerechtshof dat een overeenkomst op grond van artikel 3:40 lid 1 BW nietig kan zijn wegens strijd met het gelijkheidsbeginsel, maar enkel indien sprake was van een gekwalificeerde schending. De voorzieningenrechter passeert het standpunt van de gemeente met de simpele overweging dat het in die zaak ging om nietigheid op grond van artikel 3:40, lid 1 BW, terwijl het in de voorliggende zaak om nietigheid op grond van artikel 3:40, lid 2 BW ging. Helaas laat de voorzieningenrechter na te motiveren waarom hij kiest voor een andere grondslag voor de nietigheid dan het gerechtshof Den Haag.

Ook het gerechtshof gaat niet uitdrukkelijk in op de vraag of nu het eerste of het tweede lid van artikel 3:40 BW van toepassing is. Wel merkt het gerechtshof op dat het gebrek van een *Didam*-strijdige overeenkomst ziet op de totstandkoming van die overeenkomst en niet op de strekking of inhoud hiervan. Voor zover het gerechtshof hiermee bedoeld heeft dat ook de toepasbaarheid van artikel 3:40 lid 1 BW niet vanzelfsprekend is, kunnen wij die gedachte wel volgen. In de wetsgeschiedenis van artikel 3:40 BW wordt uitgegaan van een onderscheid tussen toetsing van de inhoud en strekking van een rechtshandeling (lid 1) en anderzijds toetsing van het verrichten van de rechtshandeling (leden 2 en 3). In geval van *Didam*-strijdige overeenkomsten lijkt de inhoud en strekking van de rechtshandeling (de overeenkomst) niet zozeer in strijd met het gelijkheidsbeginsel, maar juist het verrichten ervan (het sluiten van de overeenkomst zonder vereiste mededingingsruimte). Dit zou ervoor kunnen pleiten dat artikel 3:40 lid 1 BW (ook) niet van toepassing is op *Didam*-strijdige overeenkomsten. Wij zouden hier tegenover willen zetten dat de Hoge Raad in het arrest *Alkemade/Hornkamp* concludeerde dat ook de "*met schending van het verbod van détournement de pouvoir overeengekomen voorwaarde in strijd is met de openbare orde en daarom nietig*" was. Hoewel de Hoge Raad zijn oordeel in deze zaak niet uitdrukkelijk baseerde op artikel 3:40, lid 1 BW, kan de conclusie dat het in strijd met een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur sluiten van een overeenkomst (in ieder geval ook) strijd met de openbare orde oplevert naar onze mening blijven staan.

Hoe dan ook, wij vinden de toepassing van artikel 3:40 lid 2 BW over de band van 3:14 BW op *Didam*-strijdige overeenkomsten geenszins vanzelfsprekend. Hiermee blijft een naar onze mening relevante vraag onbeantwoord: heeft de publiekrechtelijke regel nu wél of niet de strekking om civielrechtelijke overeenkomsten ongeldig te doen zijn? Het is jammer dat de voorzieningenrechter en het gerechtshof hun oordeel op dit punt niet nader hebben gemotiveerd.

Route gerechtshof: vernietigbaarheid

Zowel het gerechtshof als de voorzieningenrechter komen tot de conclusie dat artikel 3:40 lid 2 BW van toepassing is op de voorliggende, *Didam*-strijdige overeenkomst. Vervolgens verbinden zij hier echter verschillende conclusies aan. Het gerechtshof concludeert dat de overeenkomst op grond van dat artikel vernietigbaar is, terwijl de voorzieningenrechter van mening is dat de overeenkomst (hoe dan ook) nietig is. Wij staan allereerst stil bij de route die het gerechtshof kiest.

Artikel 3:40 lid 2 BW bepaalt dat strijd met een dwingende bepaling in beginsel tot nietigheid leidt, tenzij de bepaling uitsluitend strekt ter bescherming van één der partijen bij een meezijdige rechtshandeling. In dat laatste geval is 'slechts' sprake van vernietigbaarheid. Althans, in beginsel. In de laatste zinsdeel van lid 2 wordt aan de afzonderlijke rechtsgevolgen (nietigheid of vernietigbaarheid) de voorwaarde gesteld dat zij gelden "voor zover niet uit de strekking van de bepaling anders voortvloeit".

Gelet hierop is het naar onze mening verrassend dat het gerechtshof concludeert dat de overeenkomst vernietigbaar is. Hiervoor is immers vereist dat de bepaling uitsluitend strekt ter bescherming van één der partijen bij een meezijdige rechtshandeling. Wij betwijfelen of die situatie aan de orde is bij *Didam*-strijdige overeenkomsten. Vooropgesteld zij dat artikel 3:14 BW geen duidelijkheid biedt wat betreft de vraag tot bescherming van wiens belangen het dient. Hier wreekt zich wederom de onbepaaldheid van dit artikel als schakelbepaling. Zoals gezegd wordt het in geval van een *Didam*-strijdige overeenkomst primair het gelijkheidsbeginsel geschonden. Dat beginsel strekt – in ieder geval in de onderhavige context – niet tot bescherming van de belangen van één der partijen bij de overeenkomst. Sterker nog, het strekt juist tot bescherming van andere partijen dan de partijen bij de overeenkomst, namelijk de belangen van andere (potentiële) gegadigden die een kans hadden moeten krijgen om naar de onroerende zaak mee te dingen.

Het gerechtshof acht vernietigbaarheid een passende remedie tegen niet-naleving van het *Didam*-arrest en zoekt hierbij aansluiting bij het aanbestedingsrecht. Meer specifiek verwijst het gerechtshof naar rechtspraak van de Hoge Raad over de gevolgen voor overeenkomsten die zijn gesloten in strijd met de Europese aanbestedingsregels. In de arresten *Uneto/De Vliert* en *Van der Stroom/Staat* oordeelde de Hoge Raad dat een overeenkomst die in strijd was met de (destijds vigerende) aanbestedingsrichtlijnen niet nietig was. Volgens de Hoge Raad hadden deze regels namelijk niet de strekking om de geldigheid van strijdige overeenkomsten aan te tasten. In het recentere arrest *Xafax/UU* ging de Hoge Raad in op de verhouding tussen het inmiddels geïmplementeerde artikel 4.15 Aanbestedingswet 2012 en artikel 3:40 BW. Artikel 4:15 lid 1 Aanbestedingswet 2012 bepaalt dat overeenkomsten vernietigbaar zijn in geval van strijd met de aanbestedingsregels. Onder verwijzing naar de parlementaire geschiedenis bij de Aanbestedingswet 2012 oordeelde de Hoge Raad dat de wetgever beoogd heeft dat een overeenkomst wegens strijd met de aanbestedingsregels slechts aantastbaar is op grond van artikel 4.15 Aanbestedingswet 2012. Nietigheid of vernietigbaarheid op grond van artikel 3:40 BW kan dus alleen aan de orde zijn op een andere grond dan strijd met de aanbestedingsregels.

Naar onze mening bieden deze arresten geen basis voor de conclusie dat ook *Didam*-strijdige overeenkomsten (naar analogie) niet nietig zouden zijn maar vernietigbaar. De eerste twee arresten lijken in ieder geval niet toepasbaar, aangezien de Hoge Raad zijn oordeel in die zaken specifiek baseert op de strekking van de destijds vigerende aanbestedingsrichtlijnen. Die zijn in de onderhavige zaak niet van toepassing. Wat betreft het arrest *Xafax/UU* is van belang dat de Hoge Raad hier uitdrukkelijk verwijst naar de wens van de wetgever dat strijd met de (dwingende) aanbestedingsregels slechts aantastbaarheid van de overeenkomst op grond van artikel 4:15 Aanbestedingswet 2012 oplevert en niet óók tot aantastbaarheid op grond van artikel 3:40 BW. Een dergelijke, uitdrukkelijke wens van de

wetgever is niet aan de orde waar het gaat om *Didam*-strijdige overeenkomsten. De analoge toepassing van deze arresten gaat naar onze mening dan ook mank.

Echter, ook indien men op basis van deze rechtspraak zou concluderen dat een *Didam*-strijdige overeenkomst niet nietig kan zijn, is dat op zichzelf onvoldoende voor de conclusie dat zij derhalve vernietigbaar zijn. Hiervoor is op grond van artikel 3:40 lid 2 BW vereist dat de geschonden bepaling enkel strekt tot bescherming van de belangen van één van de partijen bij de overeenkomst. Het gerechtshof gaat niet in op dit vraagstuk. Zoals gezegd is naar onze mening juist sprake van een tegenovergestelde situatie: artikel 3:14 BW c.q. het gelijkheidsbeginsel strekken in deze context juist ter bescherming van de belangen van derden. Gelet hierop zijn wij vooralsnog niet overtuigd van de route die het gerechtshof kiest.

Route voorzieningenrechter: (onontkoombare) nietigheid

Anders dan het gerechtshof, kwam de voorzieningenrechter tot de conclusie dat *Didam*-strijdige overeenkomsten op grond van artikel 3:40 lid 2 BW nietig zijn. Wij kunnen dit oordeel beter volgen, althans als aangenomen moet worden – wat wij betwijfelen – dat artikel 3:14 BW hierbij inderdaad dienst kan doen als geschonden dwingende wetsbepaling. Deze bepaling strekt in deze context immers niet tot bescherming van één van de contractspartijen, noch zien wij reden om aan te nemen dat artikel 3:14 BW anderszins zou strekken tot vernietigbaarheid. Derhalve zou de hoofdregel van artikel 3:40 lid 2 BW gelden: nietigheid.

Wat wij niet begrijpen, is dat de voorzieningenrechter geen ruimte ziet voor een beoordeling van de vraag of sprake is van een gekwalificeerde schending van het gelijkheidsbeginsel. Volgens de voorzieningenrechter zou het niet in het systeem van de wet passen om bij nietigheid wegens strijd met de wet een dergelijke voorwaarde toe te voegen. Het is onduidelijk waar de voorzieningenrechter dit oordeel op baseert. Uit het arrest *Esmilo/Mediq* lijkt te volgen dat de ruimte juist wel bestaat. Die zaak betrof de (mogelijke) nietigheid van een overeenkomst omdat deze verplichtte tot een prestatie die alleen kon worden uitgevoerd in strijd met een dwingende wetsbepaling. De Hoge Raad wees erop dat er een groot aantal wettelijke verboden zijn, in het algemeen van publiekrechtelijke aard, bij het opstellen waarvan de wetgever niet de privaatrechtelijke gevolgen voor ogen had. Een overeenkomst die in strijd komt met een zodanig verbod hoeft volgens de Hoge Raad niet strijdig te zijn met de openbare orde. De rechter zal in dat geval onder meer moeten beoordelen welke belangen met de geschonden regel (lees: dwingende wetsbepaling) worden beschermd, of door de inbreuk op de regel fundamentele beginselen worden geschonden en of partijen zich van de inbreuk op de regel (lees: dwingende wetsbepaling) bewust waren. Kortom, volgens de Hoge Raad betekent het enkele feit dat een overeenkomst noopt tot een prestatie die in strijd is met een dwingende wetsbepaling niet dat deze automatisch nietig is. De Hoge Raad ziet ruimte voor een nadere oordeelsvorming, waarbij onder meer relevant is of partijen zich bewust waren van de dwingende wetsbepaling. Wij zien niet in waarom die ruimte wél zou bestaan bij toepassing van artikel 3:40 lid 1 BW op overeenkomsten die strekken tot handelen in strijd met een dwingende wetsbepaling, maar niet bij toepassing van artikel 3:40 lid 2 BW. Dit geldt temeer indien bij de toetsing van laatstgenoemde bepaling *niet* artikel 3:14 BW op de voorgrond wordt geplaatst, *maar veeleer* de norm die dit artikel van toepassing verklaart op de civielrechtelijke verhouding: het gelijkheidsbeginsel. Hier wreekt zich naar wij menen de rigide toepassing van artikel 3:14 BW. Het artikel zelf wordt tot norm verheven en niet zozeer de norm die door toepassing van het artikel in het civiele rechtsverkeer tot leven wordt gewekt.

Overigens begrijpen wij de conclusie van de voorzieningenrechter dat het vertrouwensbeginsel niet af kan doen aan de nietigheid van een *Didam*-strijdige overeenkomst (ook) niet. Wij zien niet in waarom er geen ruimte zou bestaan om een afweging te maken tussen het gelijkheidsbeginsel (dat van toepassing is op de verhouding tussen de gemeente en (potentiële) gegadigden) en het vertrouwensbeginsel (dat van toepassing is op de verhouding tussen het overheidslichaam en diens contractspartij). Het overheidslichaam is over de boeg van artikel 3:14 BW aan beide beginselen gehouden bij haar privaatrechtelijk handelen. De rechter zal beide beginselen dus moeten toepassen. Als deze beginselen tot verschillende uitkomsten nopen, zal de rechter moeten afwegen welk beginsel zwaarder weegt. Wij zien niet in waarom het gelijkheidsbeginsel bij voorbaat zwaarder zou wegen of de toepasselijkheid van het vertrouwensbeginsel zou uitsluiten. Dat geldt temeer nu de lijn van de voorzieningenrechter naar onze mening tot een onrechtvaardige uitkomst leidt. Voor wat meer context verwijzen wij naar het artikel over deze zaak dat in de NRC van 5 april 2023 verscheen.

Maakt het wat uit?

Hoewel wij de keuze van de voorzieningenrechter voor nietigheid beter kunnen volgen dan de keuze van het gerechtshof voor vernietigbaarheid, lijkt vernietigbaarheid vanuit praktisch oogpunt wel enkele voordelen te bieden in vergelijking tot nietigheid.

Allereerst geldt er in het geval van vernietigbaarheid een aanzienlijk kortere verjaringstermijn. Op grond van artikel 3:52 lid 1 aanhef en onder d, BW is deze drie jaar. In het geval van een beroep op nietigheid ontbreekt een concrete verjaringstermijn, zodat kan worden aangenomen dat vorderingen tot nietigverklaring op grond van artikel 3:306 BW pas na 20 jaar verjaren. Daarmee blijft het zwaard van Damocles bij nietigheid dus een stuk langer boven het hoofd van de contractspartijen (en hun eventuele rechtsopvolgers) hangen dan bij vernietigbaarheid.

Daar komt bij dat er in het geval van vernietigbaarheid mogelijk een manier is om die periode van onzekerheid nog verder te verkorten. Het is inmiddels gebruikelijk dat overheden bij de bekendmaking van de voorgenomen verkoop aan een serieuze gegadigde derden een termijn stellen om tegen de verkoop te ageren als zij het hier niet mee eens zijn. Niet zelden wordt daarbij aangegeven dat derden hun kans verspelen als zij deze termijn ongebruikt laten verstrijken. De vraag is of zo'n eenzijdig gestelde vervaltermijn ook daadwerkelijk soelaas biedt als er achteraf alsnog een procedure wordt gestart. Als wordt aangenomen dat *Didam*-strijdige overeenkomsten vernietigbaar zijn, zouden overheidslichamen in dit kader een beroep kunnen doen op artikel 3:55 lid 2 BW. Op grond van deze bepaling vervalt de bevoegdheid om een beroep te doen op een vernietigingsgrond namelijk wanneer een onmiddellijk belanghebbende na de aanvang van de verjaringstermijn aan hem wie de bevoegdheid toekomt een redelijke termijn heeft gesteld te kiezen tussen bevestiging en vernietiging en deze binnen die termijn geen keuze heeft gemaakt. Het spreekt voor zich dat partijen die een beroep willen doen op voormelde bepaling, in de bekendmaking nadrukkelijk melding maken van de toepasselijkheid van dit artikel en de gevolgen daarvan. Daarnaast zou overwogen kunnen worden om de zaak 'dubbel te stikken' door én te publiceren én, indien bekend, onmiddellijk belanghebbenden (zoals partijen die zich hebben gemeld maar niet gekwalificeerd zijn als serieuze gegadigde) direct aan te schrijven.

Voor een beroep op artikel 3:55 lid 2 BW is wel vereist dat de verjaringstermijn al is aangevangen. Dit kan problematisch zijn, aangezien uit het *Didam*-arrest voortvloeit dat het 'voornemen' tot verkoop gepubliceerd moet worden. Dit roept de vraag op of het is toegestaan dat het overheidslichaam de overeenkomst reeds (bijvoorbeeld onder opschortende voorwaarde waardoor deze voor het intreden van de voorwaarde nog geen afdwingbare rechtgevolgen in het leven roept) sluit en vervolgens tot publicatie overgaat, waarbij derden een redelijke termijn wordt gesteld om zich te beroepen op vernietigbaarheid als zij het niet met de verkoop eens zijn.

Naar onze mening zijn er weinig bezwaren tegen een dergelijke praktijk, mits de gestelde termijn inderdaad redelijk is en de publicatie voldoende duidelijk en vindbaar is. Deze praktijk sluit aan bij het aanbestedingsrecht, waar een beroep op vernietigbaarheid op grond van artikel 4.15 en 4.16 Aanbestedingswet 2012 ook niet meer mogelijk is indien na publicatie een bepaalde termijn in acht is genomen (zij het dat ook deze bepalingen ervan uitgaan dat de overeenkomst pas na ommekomst van deze termijn gesloten wordt). Hiermee zou enerzijds worden geborgd dat derden voldoende mogelijkheden hebben om op te komen tegen de verkoop, terwijl anderzijds de rechtszekerheid van de contractspartijen wordt gediend door de beroepstermijn te beperken.

Conclusie

Kort en goed concluderen wij als volgt. Zowel de voorzieningenrechter als het gerechtshof kiezen voor de toepassing van artikel 3:40 lid 2 BW op *Didam*-strijdige overeenkomsten. Volgens beide is sprake van strijd met een dwingende wetsbepaling, namelijk artikel 3:14 BW. Wij vinden dit niet vanzelfsprekend, omdat artikel 3:14 BW in essentie een schakelbepaling is en daarom niet zelfstandig – als 'dwingende wetsbepaling' – de basis kan zijn voor aantastbaarheid van rechtshandelingen. Bovendien wordt aldus uit het oog verloren dat niet elke schending van een publiekrechtelijke regel beoogt de geldigheid van civielrechtelijke rechtshandelingen aan te tasten.

Als men wel uitgaat van toepasbaarheid van deze bepaling, ligt nietigheid van *Didam*-strijdige overeenkomst het meest voor de hand. Van vernietigbaarheid is enkel sprake als de geschonden wetsbepaling enkel strekt tot de bescherming van de belangen van één van de contractspartijen. Daarvan is bij *Didam*-strijdige overeenkomsten geen sprake, nu artikel 3:14 BW c.q. het gelijkheidsbeginsel in dit kader juist de belangen van derden beoogt te beschermen. In tegenstelling tot de voorzieningenrechter menen wij dat er ook bij toepassing van artikel 3:40 lid 2 BW ruimte bestaat om bijkomende omstandigheden mee te wegen, zoals de vraag of partijen zich bewust waren van de normschending en een eventueel beroep op het vertrouwensbeginsel. Deze ruimte ligt in het op de voorgrond plaatsen van de publiekrechtelijke norm die zich over de band van artikel 3:14 BW in het civiele recht doet gelden, in plaats van artikel 3:14 BW zelf.

Hoewel nietigheid van *Didam*-strijdige overeenkomsten vanuit dogmatisch oogpunt naar onze mening het meest voor de hand ligt, zou vernietigbaarheid wel praktische voordelen kunnen bieden. Niet alleen geldt er in dat geval een kortere verjaringstermijn voor een beroep op de vernietigbaarheid, de wet biedt ook mogelijkheden om deze termijn – net als in het aanbestedingsrecht – verder in te korten. In zoverre zou er aanleiding zijn om te pleiten voor ons eigen ongelijk als het gaat om de keuze tussen nietigheid en vernietigbaarheid.

Wat het ook moge worden: naar onze mening moet in het kader van *Didam*-strijdige overeenkomsten het gelijkheidsbeginsel (en diens strekking) op de voorgrond worden geplaatst en niet artikel 3:14 BW. Bij die laatste benadering wordt immers geen acht geslagen op de vraag wat met die norm is beoogd en wat de

akd

omvang is van de rechtsbescherming die die norm beoogt c.q. behoort te bieden.